

ETT LANDSKAPS-ABC FÖR VINTERHALVÅRET

2018-01-12

Av: Urbio

Torg och parker där man kan vistas under sommaren är fantastiska mötesplatser i staden, men vad ska vi göra resten av året? Hur planeras städer som är intressanta även på vintern?

Utifrån arkitekters visionsbilder kan man tro att det alltid är härlig högsommar, vårt nordliga läge på jordklotet till trots. Men verkligheten är att halva året är ganska mörkt, kallt, grått och ibland vitt. Forskning har visat att utomhusaktiviteter, oavsett årstid, har positiva effekter för både den fysiska hälsan och det psykiska välbefinnandet.

Därför är det viktigt att perioden mellan senhösten fram till vårvintern inte bara är en lång väntan inomhus. För att människor ska ta sig ut behöver landskapet utanför dörren vara attraktivt även vid låga temperaturer och vid brist på solljus. Här följer ett ABC för hur våra närmiljöer kan bli mer lockande för utomhusvistelse under vinterhalvåret. Genom att genomföra alla alfabetets rubriker nedan kan grannskap och hela stadsdelar bli mer anpassade till vårt klimat!

Astro-atlas

När mörkret faller framträder rymden. Då är det läge att plocka med en stjärnkarta eller ladda ned motsvarande app till mobilen och bege sig ut för att plugga in några stjärnbilder. För att upplevelsen ska bli till fylles behövs fler mörkklagda platser i staden där stjärnhimlen kan bli synlig – och varför inte preparerad med en stjärnkikare?

Bladformsbonanza

Plötsligt avtecknar sig färggranna löv mot den höstkalla marken. Olika bladformer skapar upplevelsevärden. Plantera rikligt med björkar, olvon, asp och förstås en rad olika lönnar längs med stråk där människor rör sig. Samla ihop till stora lövhögar roliga att leka i!

Cykelvägarna

Om fler cyklar vintertid blir kollektivtrafiken mindre ansträngd och fler kommer hålla sig friska. Det handlar då om att underlätta för vintercykelpendling att snöröja och halkbekämpa viktiga cykelleder noggrant samt säkerställa god belysning därtill.

D-vitaminupptagstrapporna

När solen lyser på vårvintern är det inte helt ovanligt att folk på våra breddgrader stannar till och vänder sina ansikten mot solens strålar. Det gäller att tanka upp lite D-vitamin när tillfälle ges! Anlägg härligt inbjudande entrétrappor till publika byggnader i vintersolbelysta lägen (likt Dramaten- och Konserthustrapporna)!

Endorfinalstrande pulkabackarna

Långa, branta grässlånter blir, så fort snön fallit, otroligt populära nöjesplatser! För barnen handlar det om hissande färder på olika typer av snödon tillsammans med kompisar, medan det för de vuxna också handlar om möten med andra föräldrar. Anlägg fler pulkabackar där sådana saknas.

Fågelfrödepåerna

Se till att odla växter som producerar rikligt med frön som lockar intressanta fågelarter som steglits och järnsparv. Plantera därför rikligt med syrén, solrosor och olika typer av trädgårdstistlar!

Grillkorvseldarna

Att grilla korv är näst intill ett obligatoriskt moment i samband med friluftaktiviteter under de kallare årstiderna. Anlägg generösa sittplatser runt eldstäder med grillmöjligheter i anslutning till promenadvägar, pulkabackar, vandringsleder och stränder med skridskoisar.

Häng-i-grönskan

Vintergröna växter, som barrväxter, liguster och lagerhägg, har ett stort prydnadsvärde i den annars avlödade vintersäsongen. Det har även växtarter som håller bladen rostbruna, som bok och avenbok. Även en hel del vintergröna perenner är vackra under de kallare månaderna – och det samma gäller de perenna gräsen!

Isformationerna

Dammar och sjöar med fontänkaskadror sommartid kan med fördel förädlas till vackra isskulpturer med hjälp av anpassade pumpsystem. Genom att hålla pumpen uppvärmd men låta det uppkastade vattnet frysa till is uppstår vackra formationer värda en omväg!

Julgranarna

Bli mer resurssmart och ersätt de inforslade granarna som ska stå i offentlig miljö med levande, permanenta granar. Men se till att pimpa dessa levande julträd ordentligt med gnistrande och glimrande kvällsbelysning.

Kompost- och svampodlarplatserna

Under hösten är nedbrytningsprocesserna i naturen i sitt crescendo. Och ingenstans är detta mer tydligt än vid komposten i det skuggiga läget. Varför inte uppgradera kompostplatserna med svampodling inplanterad som plugg på trädstammar? Tänk att kunna skörda sin egenproducerade ostronmussling!

Ljusinstallationerna

God grundbelysning betyder mycket för upplevd trygghet under den mörkare delen av året. Genom att addera olika typer av effektbelysning förstärks upplevelsorna av omgivningen på helt andra sätt än när solen är uppe!

Mikroklimatnästena

Vindskyddade sittplatser i lägen med vintersol gör dem till fantastiska och viktiga fikaplatser under vinterhalvåret. Skapa stadsdelar med många fina balkonger, terrasser och lägerplatser vända mot syd med lä i ryggen!

Nektarvårväxterna

De första växterna att blomma på vårkanten är mycket viktiga för de tidigaste insekterna, som övervintrande humlor och vissa dagfjärilar. Plantera rikligt med vårvinterflor som julrosor, vintergäck, snödroppar och krokus. Gynna också förekomsten av sälj och vide i landskapet!

Omtanke i snö och is

Snöhögar placeras på ställen där barnen kan leka. Likaså ska isar spolats upp eller plogas fram för att möjliggöra skridskoåkning. Och när det gäller längdskidåkning behöver vi tänka på att inte trampa sönder de preparerade spåren.

Porlande vinterbäckarna

Utrakade diken kan omvandlas till vindlande bäckar där vattnet porlar fram. Det här är ett av de roligaste ställena som finns för lekande barn! Se bara till att möjligheten finns att komma nära vattnet på ett säkert sätt.

Rishäckarna

Elda inte upp överblivet ris från beskurna buskar och träd – bygg rishäckar istället! Multnande rishäckar är klimatsmarta och kan faktisk bli viktiga övervintringsplatser för både insekter och igelkottar. Dessutom kan kojor för barnen med fördel smygas in!

Spår-i-snöen-kartorna

Snön är som ett avslöjande lackmuspapper för det djurliv som finns i området. Sätt ut temporära skyltar på strategiska platser med olika djurs fotavtryck så kan förbipasserande lära sig mer om vilka de vilda grannarna är!

Utfodringsstationerna

Att ge det lokala fågellivet en lunchrestaurang kan vara ett utmärkt sätt att lära känna våra stannfåglar. Bjud på frö av hampa och solrosfrö samt talg så kommer mesar, trastar, finkar, hackspett och nötväcka att hälsa på!

Väderstationerna

Att prata väder är ett bra sätt att bryta isen. Att ha tillgänglig information om väderläget, inklusive statistik och prognoser, vid platser där folk ofta befinner sig – som lekplatser, busshållplatser och torg – är ett fint sätt att få folk att chit-chatta, men också stanna lite längre på platsen.

X-tremsportarna

Med höstvindar, isar och snö uppstår en rad möjligheter för mer extrema sporter som pimpelfiske, kite- och vågsurfing i torrdräkt, issegling och långfärdsskridsko-skrinnande. Ordna med bra faciliteter så att fler kan ta del av vinterlandskapen!

Yrväderpölna

Efter den första frostnatten är det dags att ge sig ut och krossa is på pölna i grannskapet. Vi behöver säkerställa att det finns en massa åtråvärda vattenpölna på strategiska platser att leka i och på!

Zig-zag-grenverken

När trädgården, parken och naturmarken är i avlövad tillstånd framträder plötsligt buskarnas och trädens stammar och grenverk. Plantera vegetation med vackra stammar som strimlönn och glanskörsbär eller intresseskapande

grenarkitektonik som vingad benved och trollhassel.

Ångande utomhusdryckerna

Att plocka med sig varm dryck ut är ett vinnande koncept för rörligt friluftsliv under höst, vinter och vår! Anlägg välkomnande platser med vackra utblickar och bra sittunderlägg där termosarna fyllda med saftsoppa, te, kaffe, glögg eller choklad gör utevistelsen till ett sant nöje även när temperaturerna är låga.

Ätbara bären och nötterna

Att se sidensvansar, nötskrikor och domherrar i grannskapet är en fantastisk vinterupplevelse! Plantera därför en myckenhet av olika bärproducerande buskar som dessa vackra fåglar har svårt att stå emot, som rönn, try, bukettapel, hassel, nypon och hagtorn.

Övernattningshärbärgena

För de djur som är aktiva under vinterhalvåret behövs schyssta ställen att övernatta. Det är aldrig för sent att sätta ut fler holkar i grannskapet – inte bara för stannfåglarna utan också för ekorrpopulationen.

Mattias Gustafsson